

Ružbašské žreidelko

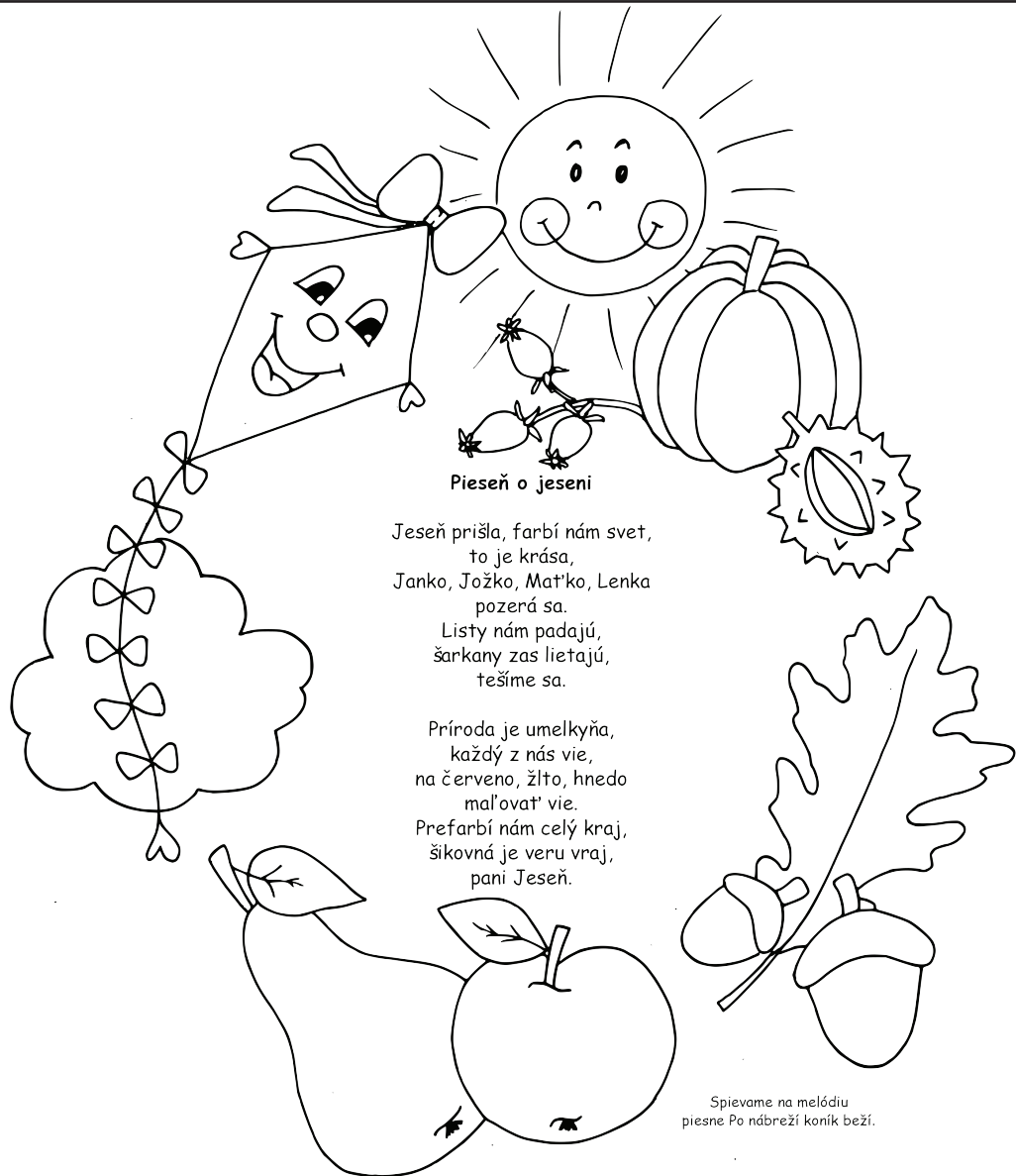
občasník

Ročník: III

Číslo: 1/2017

AUGUST 2017

Nepredajné

Pieseň o jeseňi

Jeseň prišla, farbí nám svet,
to je krásna,
Janko, Jožko, Mat'ko, Lenka
pozerá sa.
Listy nám padajú,
šarkany zas lietajú,
tešíme sa.

Príroda je umelkyňa,
každý z nás vie,
na červeno, žltó, hnedo
maľovať vie.
Prefarbí nám celý kraj,
šikovná je veru vraj,
pani Jeseň.

Spievame na melódiu
piesne Po nábreží koník beží.

Veríme, že ste po krásnom, ale krátkom lete plní zážitkov. Rýchlo to ubehlo, však? Už tu máme jeseň. Dni sú čoraz kratšie a chladnejšie. Podme sa však vrátiť na prvý polrok tohto roka. Pripravili sme si pre Vás články, ktoré vám trochu priblížia, čo sa udiaľo v našej obci. Veľmi nás teší, že naša dedinka je propagovaná naším krásnym krojom. Naša parta bola prezentovaná v rámci, dovoľujeme si tvrdiť, celosvetového projektu PARTY v 21. storočí. Modelky, ktoré mali namaľované ornamenty ľudového kroja na tvári, boli umelecky nafotené. Fotografie boli vytlačené na plátno, ktoré bolo dotvorené akrylovými maľbami. Našu partu (otkonku) mala zapožičanú známa slovenská speváčka a herečka- **Barbora Švidraňová**. Vernisáž sa konala v apríli tohto roku na Bratislavskom hrade. Všetky obrazy boli prezentované aj v New Yorku. Navštíviť sa plánujú sa aj ďalšie krajiny. Viac sa dozviete v článku, ktorý je venovaný práve našej Ružbašskej parte. Kroju sa taktiež venovala výstava fotografií, ktorá sa konala v júni v Trnave. Veľmi ma teší, že do nášho tímu pribudol p. Peter Fabis, ktorý nám prispel krásnym článkom a tradičnými piesňami, ktoré sa spievali na svadbách. Samo-

zrejme nechýba rubrika o našej ZŠ s MŠ, kde nám Anka Krutková priblížila časť aktivít, ktoré sa konali v druhom školskom polroku. V rámci rubriky „Organizácie v obci“, sme vám priniesli článok o činnosti našich dobrovoľných hasičoch.

Ani o šport nebola nuda, či už o futbal, alebo o Nordic Walking, ktorý sa tu už udomácnil.

Každé číslo sa snažíme doplniť o niečo nové. Ani teraz to nieje inak. Pripravili sme si pre Vás rubriku „IN-ZERCIA“, kde vám budeme približovať prácu a služby našich ružbašských firiem a HANDMADE výrobcov. Tu by sme chceli predstaviť aj knihu Goralské rozprávky II. z dolín Magury, ktoré vyšli len nedávno, ale tešia sa veľkej obľube. Je to už druhá časť rozprávok. Chýba tam tá Vaša reklama? Neváhajte a kontaktujte nás.

Prajeme vám príjemné čítanie nášho Ružbašského žrodelka.

Srdečne vás pozývame na šarkaniádu. Snáď bude veterno :-)

ŠARKANIÁDA
pre malých aj veľkých
...tešíme sa na vás

STRETNEME SA
v nedeľu 22. októbra
o 15:00 hod
na kopci pri kríži
(pri družstve
vo Vyšných Ružbachoch).

**Púštanie šarkanov
SÚŤAŽ!!!**
o najkrajšieho
doma vyrobeného
ŠARKANA...

*V prípade
nepriaznivého
počasí sa akcia
RUŠÍ!!!*

Logos: Ružbašský PRAMEN, OŠC LACOV, OŠC RUŽBAŠKA, OŠC RUŽBAŠKA

Ďalšie informácie: www.ruzbasskypramen.sk

OBEC, KTORÁ NESPÍ

V rámci projektu OBEC, KTORÁ NESPÍ sa konala výstava prác študentov a pedagógov FMK UCM v Trnave. Fotografie vznikli počas tvorivej dielne vo Vyšných Ružbachoch. Fotografie sú z vernisáže, ktoré poskytol p. Ľubomír Hajdučík

VÝVOJ OBYVATELSTVA 2017

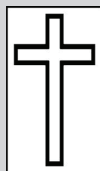
Do spoločenstva obyvateľov vítame:

*Olívia Barčáková
Damien Fialka
Matej Zoran Bujdoš
Šarlota Dlugošová*

Blahoželáme!!!

**V prvom polroku 2017
nás opustili:**

*Grančayová Anna
Hanečáková Marta
Ščensný Pavel
Grigerek Štefan*

Češť ich pamiatke a úprimnú
sústrasť pozostalým...

*informovala Mgr. Miriam Šutorová
Údaje sú k 30.06.2017*

DOBROVOLNÝ HASIČSKÝ ZBOR

Po výročnej členskej schôdzi, kde členovia zhodnotili minulý rok 2016, začal nový výcvikový rok 2017. Na začiatku jari je najväčším pokúšením občanov vypaľovanie suchej trávy. Ani nám sa to nevyhlo, a tak sme už v marci zasahovali pri požiari trávy v lokalite Horbek. V ďalšom období nás čakali plánované slávnostné akcie.

Jednou takouto akciou bolo každoročné stráženie Božieho hrobu počas Veľkonočných sviatkov. O obnovenie tejto chvályhodnej akcie sa po roku 1989 zaslúžil náš zaslúžilý člen Stanislav Gončár, ktorý na schôdzach spomínal so starými členmi na staré časy, keď ako mladí členovia zboru držali stráž Božieho hrobu. On bol aj dlhodobou záštitou a hlavným organizátorom tejto akcie. Tieto tzv.

stojky si poctivo odstoja skoro všetci členovia, ktorým to zdravie a fyzická kondícia dovoľí a v neposlednom rade aj vďaka tomu, že je obdobie sviatkov a väčšina našich členov je z prác na turnusoch doma pri svojich rodinách. Ale aj napriek tomu, že je obdobie sviatkov, sa zúčastnia tejto akcie a poctivo si odstoja svoju čestnú stojku.

Nezabudli sme ani na nášho patróna sv. Floriána, a tak sme sa v tento sviatočný deň zúčastnili svätej omše za našich členov. Svojou účasťou sme chceli pripomenúť a vyzdvihnúť túto pre nás slávnostnú chvíľu, a tak sme na svätú omšu nastúpili v slávnostných rovnôšatách so zástavou našej DHZ.

Zástavu nám vyšila v roku 2003 p. Ľudmila Urbancová. Touto cestou sa chcem poďakovať vďp. farárovi za odslúženie tejto svätej omše a p. Grechovi (firma Comcas, s. r. o.), ktorý pripravil a sponzoroval malé posedenie po svätej omši, na ktoré boli pozvaní aj pán farár, pán starosta a v neposlednom rade všetci zúčastnení členovia. Som rád, že na sv. omšu prišli aj naši starší členovia - dôchodcovia a spoločne sme si posedeli a zaspomínali.

Posledný aprílový deň už pravidelne patrilo stavaniu mája, ktorý členovia postavili pri budove obecného úradu.

Naša činnosť, to nie sú len slávnostné chvíle. Poslednú má-

júv sobotu bolo organizované taktické cvičenie /požiar lesného porastu pri LD Travertín/.

Bol vyhlásený výjazd hasičské-

ho družstva s technikou a následným zásahom a uhasením požiaru. Cvičenia a výjazdu sa zúčastnilo 10 členov. Po ukončení zásahu boli členovia poučení a zaškolení za používania dýchacích prístrojov, ktoré nám zabezpečil Obecný úrad vo Vyšných Ružbachoch. Po skončení

brigády bol podávaný guláš, ktorý sponzorsky poskytli Kúpele Vyšné Ružbachy, a.s. a občerstvenie poskytol Obecný úrad vo Vyšných Ružbachoch. Na túto akciu členovia pozvali svojich rodinných príslušníkov.

Ďalšie cvičenie bolo organizova-

né okresným úradom odboru civilnej ochrany. Konalo sa v našej obci a zúčastnené boli všetky zložky IZS. Naša jednotka sa tohto cvičenia, na ktorom bola simulovaná veterná smršť a následné vyhľadanie nezvestných osôb, zúčastnila v počte 4 členovia aj s technikou.

V závere sa chcem poďakovať všetkým aktívnym členom za ich činnosť a dúfam, že sa budeme stretávať iba pri takýchto príjemných udalostiach a nie pri ostrých z á s a h o c h .

Informoval: Jozef Holuj

Foto: p. Knapík, p. Konrády, p. Marfiak

ZO ŽIVOTA ZÁKLADNEJ A MATERSKEJ ŠKOLY

Ďalší polrok školského roka 2016/2017 máme za sebou. Ako ten čas letí. Prehupli sme pomaly zo zimy do leta. Medzitým sme sa toho i veľa naučili a zažili. Sme o rok starší, múdrejší, skúsenejší. V škole je teória veľmi dôležitá, ale všetko, čoho sa môžeme dotknúť, vyskúšať si a osobne zažiť, nás naučí akosi viac.

Karneval

Posledný fašiangový deň v materskej škole prevládali veselé farby, radosť a detský smiech. Karneval je udalosť, na ktorú sa tešíme celý rok. Každé dieťa vedelo presne opísať masku, ktorú si oblieklo. Nezaostávali ani ich učiteľky. Spoločne privítali i zamaskovanú pani riaditeľku.

Akcia vyvrcholila diskotékou, kde sa striedali detské, folklórne i tanečné melódie. Telocvičňa základnej školy ožila posledný deň prvého školského polroka hudbou, tancom a množstvom farebných masiek. Bolo sa na čo pozerieť. Vybrať tie najlepšie bola veru fuška. Zážitok umocnila aj tombola s množstvom cien. Ku karnevalu patrí každoročne aj koláč a čaj. Tie deťom pripravili kuchárky v školskej jedálni. Na polročné prázdniny tak žiaci odchádzali s novými zážitkami..

Divadelné predstavenie

Pre štvrtákov a piatakov bol 1. marec skutočne deň plný kultúrnych zážitkov. Dopoludnia tleskali na divadelnom predstavení v anglickom jazyku Puss

in boots a popo-
ludní recitovali
na školskom kole
Hviezdoslavovho
Kubína. Anglic-
ko-slovenská insce-
nácia Puss in boots
s veselými pesnič-
kami bola vypra-
covaná ako učebná

pomôcka pre mladších angličtinárov. Rozprávka Kocúr v čižmách je deťom veľmi známa, preto nemali problém rozumieť anglickému textu. Veď sa všetci učia angličtinu. Aj prostredníctvom divadelného predstavenia.

Mesiac s knihou

V mesiaci knihy žiaci MŠ navštívili obecnú knižnicu, porozprávali sa s „te-

tou knihovníčkou“, ktorá deťom zaujímavo odpovedala na všetky otázky. V dopoludňajších hodinách sa uskutočnilo školské kolo v prednese pod názvom „Zahrajme sa na básničku“, kde si deti mohli vyskúšať aj prácu s mikrofónom. Počas „Týždňa najobľúbenejšej knihy“ sme deťom vytvorili čitateľské kútiky, kde si prezerali rôzne knihy (aj svoje vlastné) a učiteľky im z nich čítali. Spolu s učiteľkou sa pokúšali aj o dramatizáciu známej rozprávky Pampúšik, čo sa im aj podarilo. Žiaci 3. ročníka ZŠ pripravili pre deti MŠ literárne pásmo, ktoré sa našim deťom veľmi páčilo a s radosťou ho počúvali.

Cieľom výchovno - vzdelávacieho procesu je aj to, aby žiaci získavali pozitívny vzťah k čítaniu a preto sme v mesiaci marec zapojili do vyučovacieho procesu aj mamičky, ktoré veľmi ochotne chodili na hodiny čítania a čítali našim žiakom rozprávky. Hodina tak nadobudla vďaka mamkám inú atmosféru, za čo im veľmi pekne ďakujeme. Taktiež sme navštívili obecnú knižnicu, kde si žiaci pozreli detské knihy a oboznámili sa s pravidlami požičiavania kníh.

Čítanie s Mrkvičkou bola tiež veľmi vydarená aktivita pre žiakov. Pán Tibor Hujdič, tzv. „pán Mrkvička“ každý týždeň pripravuje reláciu o milovaných knihách pre deti a mládež pre Slovenský rozhlas, je majiteľom detského kníhkupectva. www.mrkvicka.sk.

Ako pán Mrkvička číta deťom v školách. O kvalitných knihách a čitateľskej gramotnosti vzdeláva učiteľov, knihovníkov a rodičov.

Zážitkové čítanie s ním pobavilo malých i tých veľkých. Aj keď sa vytráca záujem žiakov o čítanie kníh a skôr ich priťahuje

počítač, stretnutie s „aktivistom čítania“ ich nadchlo. Zvýšilo záujem o ponúkané novšie knihy od našich aj zahraničných autorov. Práve toto bolo cieľom tejto akcie. Dúfame, že záujem žiakov o knihy sa bude prehĺbovať a zo zoznamu ponúknutých kníh prečítajú čo najviac.

Deň učiteľov

Deti z materskej školy pozdravili učiteľov v základnej škole. Pri príležitosti Dňa učiteľov zarecitovali, zaspievali a odovzdali malé darčeky. Takéto milé pozdravy od detí stále potešia.

Veľká noc

Hoci mnoho ľudí považuje za najkrajšie a najvýznamnejšie sviatky v roku tie vianočné, z kresťanského hľadiska sú nimi sviatky jari – Veľká noc. K Veľkej noci sa spája rad náboženských, ale aj svetských tradícií.

Hlavným symbolom Veľkej noci je dozajista veľkonočný baránok. Pečený baránok patrí aj medzi tradičné veľkonočné pokrmy. Preto sme sa v školskom klube detí rozhodli takéhoto baránka spoločne pripraviť a zároveň sa niečo naučiť. Deti si vyskúšali cesto pripraviť a naliať do pripravenej formy. Pani kuchárky nám po-

tom barančeka upiekli. Medzitým sme si pozreli aj ich výsledok snaženia v podobe krásnej výzdoby umiestnenej v školskej jedálni, kde nechýbal ani ich baránok. Nakoniec si deti baránka ozdobili, posypali cukrom a uviazali mu mašličku. A ako to na konci býva, po dobrom výkone sa po barančekovi len tak zaprášilo.

Žiaci 2. stupňa na hodinách výchovy umením, výtvarnej výchovy a techniky i družinári so svojou vychovávateľkou spríjemnili čakanie na Veľkonočné sviatky a príchod jari krásnymi výrobkami. Použili rôzne prírodné materiály i kreatívne techniky, preukázali svoju zručnosť a výsledkom ich prác bol útulný vestibul základnej školy.

Zápis do 1. ročníka ZŠ

Vo štvrtok, 6. apríla 2017, sa na našej škole uskutočnil zápis detí do 1. ročníka. Deti prišli do školy v sprievode svojich rodičov a učiteľiek z materskej školy. Ukázali, čo všetko vedia a doká-

žu. Na záver všetky deti dostali pamätný list a darček. Zápisu sa zúčastnilo 12 detí, 1 žiak bude mať v školskom roku 2017/2018 odklad povinnej školskej dochádzky.

Zápis do MŠ

Po zápise žiakov do 1. ročníka ZŠ odchádza do školy 11 predškolákov. V období 1. 5. – 31. 5. 2017 sa uskutočnil zápis do materskej školy na ďalší školský rok. Z 15 žiadostí bolo prijatých 8 detí a

3 deti boli prijaté už v minulom školskom roku. Z kapacitných dôvodov však

škôlku navštevovať nemohli. Miesta v materskej škole začínajú byť v našej obci problémom. Tešíme sa na september a nové detičky.

Exkurzia – hasiči v Starej Ľubovni a dopravné ihrisko v Jakubanochoch

V stredu 26. apríla 2017 sa žiaci ŠKD, tretiaci a štvrtáci s učiteľkami vybrali na exkurziu k hasičom a záchranárom v Starej Ľubovni. Priestormi hasičskej stanice nás sprevádzal p. Holuj, ktorý si pre nich pripravil zaujímavý výklad a praktické ukážky. Žiaci si mohli podrobne pozrieť hasičskú techniku a výstroj.

Po exkurzii u hasičov sa všetci ponáhľali na dopravné ihrisko, kde si vyskúšali svoje zručnosti v praxi. Na bicykloch a kolobežkách sa stali účastníkmi rôznych dopravných situácií. Učili sa dodržiavať dopravné predpisy a riadiť sa dopravnými značkami, aby sa v budúcnosti vyhli situáciám, v ktorých by

museli zasahovať aj napr. hasiči a záchranári.

Policajt v MŠ

Počas leta sa deti stávajú účastníkmi cestnej premávky ako chodci, cyklisti, korčuliari, aby sa vedeli bezpečne správať, prizvali sme si do MŠ policajta, ktorý porozprával deťom o pravidlách na ceste, aby sa deti vždy bezpečne vrátili domov.

Deň detí

Tento rok oslávili žiaci 1., 2. a 3. ročníka svoj sviatok, Medzinárodný deň detí, už o dva dni skôr. Spoločne sa vybrali na Kežmarský hrad, kde sa stali svedkami putovania princa Tamína a jeho spoločníka Papagena za princeznou Pamínou, do ktorej sa princ zaľúbil. Ako to už v rozprávkach býva, všetko sa šťastne skonči-

lo, dobro a láska zvíťazila nad zlom a ženu si nenašiel len princ, ale aj veselý a farebný Papageno.

Starší žiaci navštívili Kežmarský hrad o týždeň neskôr. Konal sa Festival študentského

remesla. Počas podujatia sa im predviedli remeselníci - kováči, drotári, drevorezbári, korytári, hrnčiari a keramikári, šperkári, medovníkari a iní. Zapojili sa do kreatívnych dielní a čakal ich aj bohatý kultúrny program.

Botanikiáda 2017

Základná škola sa zapojila do 8. ročníka súťaže Botanikiáda 2017. Tohto roku bola zameraná na „rastlinných prisťahovalcov“. Do súťaže sa zapojili žiaci 5. ročníka. Po úspešnom absolvovaní online testu boli vybrané najúspešnejšie: Sára Gabrielyová a Júlia Vavrincíková, ktoré čakal deň plný aktivít a súťaží v Botanickej záhrade v Košiciach. Tam si mohli overiť svoje poznatky i praktické zručnosti.

Spíšskom hrade, druhý stupeň ZS navštívil Demänovskú ľadovú jaskyňu, kontaktnú ZOO v Liptovskom Mikuláši a Liptov. Nedá sa na takomto malom priestore opísať všetko, čo žiaci zažili. Snažíme sa o to, aby sa zážitkové vyučovanie čo najviac dostávalo k našim deťom. Raz vidieť je viac ako stokrát počuť. Preto pre žiakov organizujeme exkurzie, športové pobyty v prírode, súťaže a zapájame sa do projektov. V dnešnej dobe je aj toto súčasťou vyučovacieho procesu. Touto cestou chceme poďakovať aj nášmu zriaďovateľovi Obci Vyšné Ružbachy, ktorá nám poskytuje dotácie na mimoškolskú a záujmovú činnosť žiakov.

Ak sa chcete dozvedieť viac zo života školy, navštívte stránku

www.zsvyšneruzbachysl.edupage.org

Nordic walking

Pekný slnečný deň sme v školskom klube už druhýkrát využili na prezentovanie nor-

Školské výlety

Žiaci základnej školy sa tešia na koncoročné výlety. Prvý stupeň zažil peknú akciu na

dic walkingu. Z dotácie z obce sme do školy zakúpili špeciálne NW palice. Žiaci sa tak môžu za asistencie akreditovanej sprievodkyne začať do tajov tohto čoraz obľúbenejšieho športu. Okolitá príroda je nádherná a

odpútava od starostí každodenného života

- aktivita, ktorá prináša veľa zdravotných benefitov

Základné prínosy "chodenia s paličkami"

Nordic Walking – severská chôdza, je zdravno – športová aktivita, pri ktorej môžete zapojiť do práce až 90% svalov celého tela. Pracujú svaly vašich nôh, ale aj chrbta a hrude, ktoré do činnosti uvádza intenzívny pohyb rúk.

Pri správnej technike, ktorú Vás náš inštruktor naučí, posilníte vnútorné svaly okolo chrbtice, oveľa účinnejšie zapojíte krvný obeh a Vaše pľúca.

Výdaj energie pri severskej chôdzi je oveľa vyšší ako pri bežnej chôdzi, pritom je to aktivita zvládnuteľná i v pokročilejšom veku či pri vyššej váhe, kedy sú iné pohybové aktivity obmedzené. NW je vhodný aj pre deti, či tehotné ženy.

to len umocňuje zážitok z chôdze.

A o zdravotných benefitoch si môžete prečítať v článku zameranom na túto aktivitu.

Spracovala: Anna Krutková

Čo je Nordic Walking?

- chôdza so špeciálnymi chodeckými palicami, realizovaná správnou technikou
- bezpečná, jednoduchá, efektívna a zábavná cesta ku zdokonaleniu kondície bez ohľadu na vek, pohlavie alebo telesnú zdatnosť
- pre každého, kto sa chce hýbať na čerstvom vzduchu počas celého roka (aj pre ľudí vyššieho veku aj so zdravotným obmedzením)

ho veku aj so zdravotným obmedzením)

- aktivita pozitívne ovplyvňujúca Vašu psychiku – uvoľňuje psychické napätie, napomáha k lepšiemu zvládnutiu stresu a

Nordic walking, ako ozdravno-športová aktivita, realizovaná SPRÁVNOU TECHNIKOU a PRAVIDELNE, prináša benefity pre riešenie zdravotných problémov v oblastiach:

- Bolesti chrbta
- NW ako prevencia a podpora liečby rakoviny (nielen)
- Kardiovaskulárny systém
- Choroby pohybového aparátu a stavy po operáciách pohybového aparátu
- Neurologické ochorenia
- Problémy po operácii karcinómu prsníka – lymfedém
- Diabetes 2. typu
- Osteoporóza a artróza
- Lymfatický systém
- Obezita
- Depresie
- Poruchy učenia u detí
- Astma, alergie, nízka imunita

Viac informácií sa dozviete na stránke: www.snwa.sk

Zdroj: www.snwa.sk

Severská chôdza Nordic Walking je pohybová aktivita vhodná pre deti od 5 rokov. Pri Nordic Walkingu sa zapájajú obe mozgové hemisféry, čo napomáha odbúravať poruchy učenia. Preto sme v ZŠ s MŠ Vyšné Ružbachy s finančnou pomocou obce začali pracovať aj so žiakmi. Pre deti máme okrem správnej chôdze pripravené aj špeciálne cvičenia zamerané na koordináciu, húževnatosť, silu a rovnováhu. Koordinácia pravej a ľavej strany tela (pohyb v opozícii je súčasne opačnou rukou a opačnou nohou) a mnohé cvičenia s paličkami napomáhajú pri prepájaní pravej a ľavej mozgovej hemisféry, čo efektívne napomáha deťom pri odstraňovaní porúch učenia. Severská chôdza je vhodná pre deti, ako i pre rodičov. Môže sa využívať aj pri spoločne strávených voľných chvíľach.

Pre všetkých, ktorých tento článok oslovil, je tu možnosť vyskúšať si túto aktivitu s akreditovanou sprievodkyňou NW.

Spracovala: Anna Krutková

Ako na to? Stačí zavolať

0908 255 951

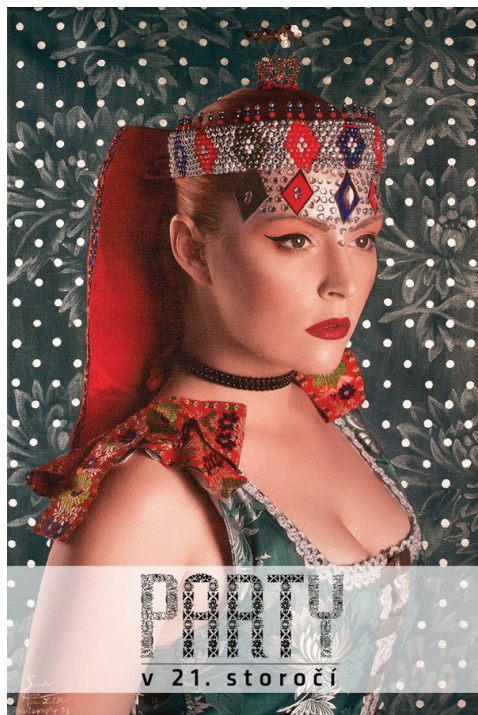
Paličky k dispozícii

PARTY V 21. STOROČÍ

Parta – je ozdobná členka, symbol dospelého slobodného dievčata. Nosili ju najmä nevesty pri vydaji a bola súčasťou sviatočnej a obradovej úpravy vlasov. Keďže bola najdôležitejším a najkrajším prvkom svadobného kroja, vždy bola bohato zdobená a v každom regióne Slovenska odlišná tvarom, veľkosťou, použitými materiálmi, stužkami a doplnkami. Základ party tvoril pás lepenky stočený do kruhu, ktorý bol obšíty textilom, najčastejšie zamatom, ten bol doplnený našitými korálkami, bortňami (ozdobné stužky), či kovovými čipkami. Súčasťou party boli viaceré stuhy rôznych dĺžok, ktoré viseli okolo tváre alebo dolu chrbtom. Koncom 19. storočia a začiatkom 20. storočia svadobnú partu postupne nahradil veniec mladuchy z umelých kvetov a so závojom. Party na Slovensku majú rozličné lokálne pomenovania, napríklad viniec, odkonka, pantlík, vjenec, stuški a pod. Parta, kedysi tradičná súčasť ľudového odevu mladých bezdetných dievčat v 19. a 20. storočí, sa stáva ústredným prvkom jedinečného umeleckého projektu, ktorého cieľom je znovuzrodiť slovenské skvosty pomaly upadajúce do zabudnutia. Projekt prechádza početným umeleckým spektrom, mapuje pestrosť a rozmanitosť takmer zaniknutých tradičných párt a vencov z regiónov Slovenska. Stáva sa prínosom pre zachovanie kultúrneho dedičstva a symbolicky odhaľuje ľudové tradície súčasnému divákovi.

Umelecké duo LSZ Photography v súlade s tradíciami a zvykmi pred-

kov nafotilo len mladé, slobodné a bezdetné dievčatá. Prostriedkom moderného vyjadrenia je umelec ky podaná maľba na tvár vychádzajúca z tradičných ornamentov ľudového odevu, ku ktorému parta patrila. Na fotografiách sa objavujú krásne Slovenky z filmového prostredia, speváčky, moderátorky, modelky, podnikateľky. Odkaz dobovej fotografie sa prelína so súčasným stvárnením umeleckej fotografie vo výraze modeliek, ktoré sa vžili do pocitov vtedajších neviest. Na obrazoch tak nájdete pokoru a vážnosť chvíle doplnenú moderným videním fotografů. Partu v limitovanej edícii obrazov oblieka aj maliarka projektu Sarah I. Avni či etnologička Katarína Chabrečeková, ktoré sa s myšlienkou projektu naplno stotožnili a ich

výber sa tak stal prirodzenou voľbou. Prameňom pri príprave kompozície boli dobové zdroje, ktoré popisovali vážnosť výnimočnej chvíle.

Fotografie dýchajú symbolikou a úctou k pôvodným tradíciám, zároveň

jim odborným znalostiam prispeli k rekonštrukcii štyroch nedostupných párt, ktoré z etnologického hľadiska predstavujú najväčší prínos pre slovenské kultúrne dedičstvo.

Jedinečnosť projektu rovnako podčiarkuje originálne skomponovaná

prinášajú celé spektrum emócií a umeleckého spracovania, ktorý hľadá na históriu optikou moderného sveta, blízku aj súčasnej mladej generácii.

Umelecky nafotené fotografie sú dotvorené ručne maľovanými ornamentmi na tvár a vytlačené na plátno, ktorému finálnu podobu vdýchla maliarka Sarah I. Avni. Akrylovými maľbami umelkyňa dotvorila fotografiám pozadie, ktoré vychádza z ľudových prvkov jednotlivých dedín a regiónov zaznamenaných párt. Výsledkom sú pútavé obrazy, ktoré reprezentujú hojnosť a rôznorodý ráz slovenského ľudového dedičstva. Dôraz na každý detail fotografie a ideové rstvenie projektu dokazujú, že Party v 21. storočí predstavujú projekt silného umeleckého a historického odkazu. Počas takmer trojročnej intenzívnej práce sa do projektu zapojilo vyše sto ľudí, medzi nimi aj tím etnológov, ktorí dohliadali na exaktnosť použitia sviatočných párt a vencov. Vďaka svo-

huba, ktorá kombinuje pôvodnú, ľudovú hudbu s prvkami aktuálnych moderných žánrov.

Každý obraz z limitovanej edície má

certifikát originality (COA) a bude vyrobený iba v troch rozmeroch: 60 x 90 cm, 80 x 120 cm a 120 x 180 cm.

Zdroj: <http://www.party21art.com>

RUŽBAŠSKÁ PARTA

Partu /otkonka/ pôvodne používali dievčatá na ozdobu hlavy. Uvitá bola vencom z prírodných materiálov. V našej obci sa pôvodne vyhotovovala z rozmarínu, neskôr z myrty, alebo barvinka. Veniec symbolizoval panenstvo. Pripevnil sa na vrch hlavy. K tomu sa prispôbobi účes a aj samotná úprava dlhých dievčenských vlasov. Vlasý boli rozčesané na dve strany hlavy tak, aby v strede hlavy bol vytvorený chodník. /Účes na „pšidžou“/.

Dlhé vlasý boli vzadu upravené buď do jedného alebo do dvoch spletených vrkočov, ukončené a zviazané boli vpletenu farebnou stužkou /ružová, červená/. Dievčatá si vlasý umývali len vodou, do ktorej pridávali trochu octu, čím sa dosiahol ich vysoký lesk. Keď boli vlasý v prednej časti zvlnené a kučeravili sa, potreli ich cukrovou vodou, aby sa dosiahol pekný uhladený účes. Do takto upravenej hlavy

sa pripevnila parta /otkonka/, ktorá obopínala vrchný lem hlavy. Toto sa začalo tradovať od druhej polovice 19. storočia, odkedy poznáme partu v dnešnej podobe.

V tom období vstúpili do módy rôzne trblietavé a lesklé flitre, ktoré boli využité aj pri výrobe a ozdobе samotnej party.

Piesne súvisiace so svadbou, družbovaním, partou a čepením nevesty /brou-ty/

- nevesta /brouta/
- ženích /broudžiger/

Kyd če bedom cepič

1.
/: Kyd če bedom cepič :/
kukaj do povaly,
/: zyby tvoje džeči :/
carne oci mjaly.
2. /: Kyd če bedom cepič :/
do carnego cepca,
/: polecom či selzy :/
od samého serca.
3. /: Vlosy moje vlosy :/
byly šče v roskosy,
/: teras ņybydžeče :/
bo še zaviņeče.
4. /: Bo še zaviņeče :/
zy zadku na pšodek,
/: zyby vas ņyvidžou :/
ņijaki parobek.
5. /: Kyd če bedom cepič :/
pozži do ogrotka,
/: zyby tvoje džeči :/
byly jak stokratka.
6. /: Kyd če bedom cepič :/
obezži še za pjec,
/: ņyf ņybedže džyfce :/
aľe by bou hlopjec.

Džynkuje vom mily ojče
vyhovaľi šče mje dobže
uz ņybydžeče, uz ņybydžeče.
2. Escy ņybede na voz šadala,
bo jym še od brata ņyodybrala.
Džynkuje či mily brače,
vyrajbala jym či gače,
uz či ņybede, uz či ņybede.
3. Escy ņybede na voz šadala,
bo jym še od šostrof ņyodybrala.
Džynkuje vom mile šostry,
byly šče na mje jak osy,
uz ņybydžeče, uz ņybydžeče.

Escy ņybede na voz šadala

1. Escy ņybede na voz šadala,
bo jym še od ojca ņyodybrala.

Ej ja družba, ja družba

1. Ej ja družba, ja družba,
ej, na calym vyselů,
dajče na mje požor,
ej bym še ņyocelůu.
2. Ej družbovje, družbovje,
ej kymu družbujče,
tymu džyfcontecku,
ej hudobnyj šyroče.
3. Ej tu stoj koņu, tu stoj
ej tu dobra paľonka,
co jm napaľila,
ej ta moja frajyrka.

*Text: Peter Fabis
Foto: Marcela Malá*

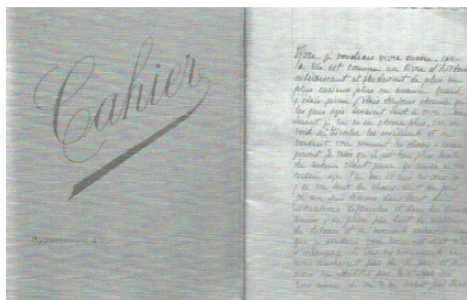
ŽIVOTNÉ OSUDY SESTIER ZAMOYSKICH

Dnes by som sa chcela, milí spoluobčania, s Vami podeliť o preklad spomienok rukopisu najstaršej dcéry Andreja Zamoyského – prvého vlastníka zo slávneho rodu panstva Vyšné Ružbachy a hradu Lubovňa.

Memoáre Márie – Jozefy sú veľmi vzácne. Spísala ich v exile vo Francúzsku v roku 1942. Rukopis zaznačený v hrubom zošite je vo francúzštine. Opisuje v ňom svoj život, ktorý ani zďaleka nebol prechádzkou ružovou záhradou. Posúďte sami. Bola dvakrát vydatá. Po štyroch mesiacoch od svadby sa z nej stala po prvýkrát vdova. Mala iba 19 rokov. Šesť mesiacov po manželovom pohrebe sa jej narodil prvý syn – pohrobok Michal.

S druhým manželom mala krásny vzťah, z ktorého sa narodilo 13 detí. Druhá svetová vojna však ich idylu prerušila. Jej manžel bol zatknutý a pravdepodobne popravený. Pravdu sa nikdy nedozvedela. Aby zachránila aspoň niektoré z detí, musela utiecť z Poľska bez peňazí a bez pomoci. Tým starším nemohla pomôcť a museli sa o seba postarať sami. Po ťažkých útrapách naprieč celou Európou našla Mária – Jozefa nakoniec útočisko vo Francúzsku, kde aj dožila v pokoji svoj život. Do Poľska sa už nikdy nesmela vrátiť. Zomrela 17. februára 1961 ako 74 ročná.

Prajem Vám príjemné čítanie!

Moji rodičia (Andrej a Karolína Zamoyský – boli prví vlastníci hradu Lubovňa a kúpeľov Vyšné Ružbachy z rodu Zamoyských, pozn. red.) trávili zimy vo Varšave a letá buď pri starých rodičoch na zámčku Maciejowice alebo na hrade Lubovňa v Karpatoch, ktorý zakúpil môj otec. Hrad Lubovňa bol na nádhernom mieste. Stará pevnosť, z ktorej zostala len zrúcanina, sa hrdó pýšila na vrchu kopca. Hlavná veža bola postavená za čias rím-

skej ríše. Z celého hradu boli v dobrom stave iba kaplnka a zopár izieb. Zrúcaniny boli priestranne a rozsiahle. V strede stála obrovská sála bez strechy. Všade boli nádherné múry, hladomorne, skrýše a pod. Pod hradom sa nachádzal kaštieľ s farmou. Nižšie, v údolí, tiekla rieka Poprad. Na druhej strane rieky ležalo mestečko Lubovňa. Keď sme chceli ísť do mesta, trvalo nám to kočom viac ako hodinu. Kde sme sa pozreli, boli samé smrekové lesy a na západe údolia bolo vidieť cele pohorie Tatier. Hrad stál v nadmorskej výške 600 metrov a výhľad z neho vyrážal dych. Kvalita tamajšieho vzduchu bola vynikajúca. Na hrade bolo veľa výrov skalných a pravidelne nad nami krúžili aj sokoly. Žili sme tam izolovane a vzhľadom na našu sociálnu pozíciu sa k nám ľudia správali ako k vladárom.

Keď Mária-Terézia delila Poľsko, vzala najprv túto časť. Posledný poľský starosta Lubovne bol knieža Kazimír Poniatowski, bratranec nášho posledného kráľa. Hrad

bol v dobrom stave a dalo sa v ňom ešte bývať. Mária-Terézia umiestnila do Ľubovne svoje vojsko, ktoré prehľadalo hrad a čiastočne ho zničilo. Našli v ňom vraj kopu zlata a zahrabaný poklad. No jedného dňa z ničoho nič odišli. Po ich odchode bol hrad Ľubovňa odkúpený maďarským šľachticom - grófom Raiszom. Môj otec prišiel po prvýkrát na hrad za m l a d ý c h čias. Posledný Raisz tam ešte býval. Gróf chcel predať hrad aj s pozemkami a lesmi, ale môj otec nemal

dostatočný kapitál na jeho zakúpenie. Gróf počas prehliadky ukázal môjmu otcovi obrovskú knižnicu a spomedzi vzácných kníh vybral na ukážku jednu. Bola to vzácna zlatá kniha hostí hradu Ľubovňa. Našiel v nej podpisy poľských kráľov a medzi nimi aj podpis Zigmunda-Augusta Jagellonského z XVI. storočia.

Po čase, keď môj otec navštívil hrad, Raisz tam už nebýval. Medzičasom ho predal aj s panstvom dole ležiacemu mestčku a v zápale hnevu podpálil knižnicu.

Ľudia si porozdeľovali pozemky a lesy a chceli zbúrať hrad a z hradného kameňa a z hradných tehál si chceli postaviť vlastné príbytky. Vraveli, že tehly z čias Rimanov, z ktorých bola postavená veža, sú oveľa kvalitnejšie, ako sa v tom čase vyrábali.

Môj otec miloval históriu a všetko, čo bolo s ňou spojené. Rozhodol sa preto hrad odkúpiť a na začiatok k nemu prikúpil 180 hektárov pôdy. A tým bol hrad zachránený!

Gróf Raisz bol považovaný za blázna. Mal nádhernú manželku, ktorú týral. Mala krásne dlhé vlasy, za ktoré ju priväzoval k

posteli a potom ju bil. Bola na hrade väznená a prísne strážená. Jedna stará žena mi vravela, že za mlada bola u nej slúžkou a že už sa nemohla prizerať, ako bola pani grófká týraná. Rozhodla sa, že grófkke pomô-

že a tým ju dostane z pazúrov zlého osudu. Ale nebolo to až také jednoduché. Bolo treba vymyslieť spoľahlivý plán. Povrávalo sa, že na hrade straší duch kráľovnej Barbary, manželky cisára Zigmunda. Kráľovná Barbara bola za svojho života veľmi zlá. Vraj sa na hrade jej duša kajala, a ak ju niekto v noci zazrel, bolo to vždy zlé znamenie. Jedného dňa gróf odcestoval. Mladá slúžka pripravila všetko potrebné na útek - voz, kone, kočiša atď., obliekla grófkku do dlhých bielych šiat, rozplietla jej vlasy a keď sa zvečrilo, začala po nádvorí behať a vykrikovať: "Prenasleduje ma kráľovná Barbara!" a za ňou bežala prezlečená grófkka. Takto vykrikujúc došli až po hlavnú bránu, kde sa stráže od strachu radšej rozutekali. A tak mohli grófkka so

služkou pokojne vyjsť z hradu. Grófka odišla bývať k rodičom do Budapešti a do Ľubovne sa už nikdy nevrátila.

Na hrade bol veľký zvon, ktorého vyzváňanie bolo počuť široko-ďaleko. Zvonil na Anjel Pána každé ráno, na obed a večer. Jeho správca býval na farme a táto funkcia bola dedičná z otca na syna. Zaujímavosťou hradu bolo, že po každom Anjel Pána zazvonil zvonár ešte zvlášť päťkrát. Nikto však nevedel prečo a ani on sám to nevedel. Jedného dňa môj otec objavil pôvod tejto tradície. V starých archívoch vypátral, že to bolo na počesť kráľa Ladislava Jagelonského, ktorý padol vo Varne počas bitky proti Turkom. Písal sa rok 1444. Po jeho smrti bol vydaný príkaz, aby sa v celej krajine za pokoj duše zosnulého kráľa zvonilo takýmto spôsobom. Postupom času sa táto tradícia vytratila, okrem nášho hradu. Bez toho, aby zvonár vedel prečo, zvonili

na počesť poľského kráľa ešte 450 rokov po jeho smrti!

Už som Vám spomínala výr skalný. Rozpoviem Vám teda príhodu z detstva, ktorá sa týkala práve jedného Ľubovnianskeho dravca. Môj otec mal v Anglicku veľmi dobrého kamaráta, vojvodu z Norfolku. Raz, keď bol môj otec na návšteve na jeho zámku Arundel Castel, mu vojvoda rozpovedal veštbu o jeho rodine. Bolo mu povedané, že: „... v deň, keď zahynie posledný výr na jeho panstve, jeho rodina zahynie s ním.“ „Vidíš“, vraví mu priateľ. „Na pan-

stve sa nachádza už len posledný výr, no a z potomkov mám syna – jedináčika, ktorý je chorý telom i dušou. Veštbu sa čoskoro naplní.“

Keď sa otec vrátil do Ľubovne, v zrúcanine hradu sa mu podarilo odchytiť samicu výra a obratom ju doniesol priateľovi. Po niekoľkých rokoch vojvodova manželka zomrela a chudák syn taktiež. Vojvoda sa opäť oženil a manželka mu porodila syna. Rod bol zachránený a my sme často vraveli otcovi, že to bolo práve vďaka nemu.

Zo všetkých mojich súrodencov sa na hrade Ľubovňa narodil len jeden a to v máji 1888 sa narodil môj brat František. Krstiny boli pompézne a pokrstil ho sám arcibiskup. Jeho príchod narobil v mestečku riadny rozruch.

Moja stará mama grófka de Trapani nás raz poctila svojou návštevou. Prišla so svojou dvornou dámou kňaznou de Zurlo a jej dcérou Lilli. Volali sme ju « Nonna ». Bola to milá distingvovaná dáma. Rozprávala málo, ale k veci. To sa o jej dvornej dáme s dcérou nedalo povedať. Škriekali celé dni ako papagáje. V tom čase bol na hrade aj o 25 rokov mladší otcov brat, strýko Adam. Bol šarmantný a hravý. Zmyslel si, že z hradného dela vystrelí na pozdrav zakaždým, keď si vyjde Nonna na výlet. Okolie hradu priam volalo svojou krásou na dlhé prechádzky. Moja stará mama a moja mama sa nesmierne báli koní. V bričke som sedela vždy medzi Nonnou a mamou. Prechádzali sme sa lesmi, kde boli rokliny a cesta bola zlá. Keď kone začuli výstrel z dela, splašili sa a boli ťažko kontrolovateľné.

Vedľa mňa sa dámy taktiež vyplašili a každá chcela zoskočiť zo svojej strany. Mala som len šesť rokov, ale veľmi dobre som vedela, že zoskakovať z koča nevie ani jedna ani druhá a že ich musím silou-mocou udržať pri sebe. Z celej sily som sa chytila ich nôh a nepustila som ich, kým sa

kone ako-tak neutišili. V duši som si vravela, že keď zoskočia, tak sa naisto dolámu a otec by bol na mňa veľmi nahneváný, že som tomu nezabránila a sklamať jeho dôveru som za nič na svete nechcela.

Veľmi rada by som Vám popísala naše ďalšie sídlo, vzdialené 20 km od Lubovne. Veľmi často sme tam trávili letné prázdniny. Boli tam termálne kúpele obklopené hustým lesom. Kúpele boli vystavené mimo dediny. V dedine sme mali kaštieľ, ktorý bol postavený v roku 1694. (Kaštieľ bol renovovaný a je to terajšia budova miestneho úradu vo Vyšných Ružbachoch - pozn. red.) Kaštieľ mal veľmi hrubé, miestami

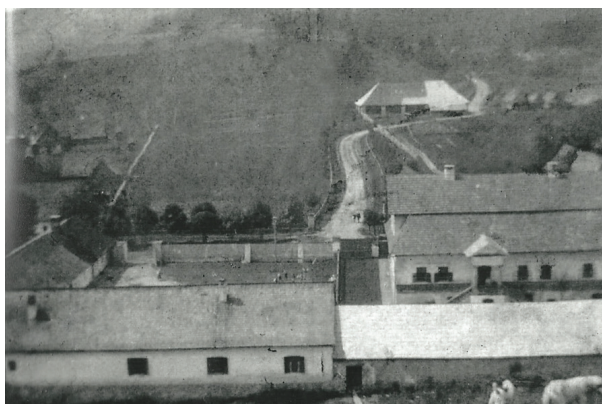
viac ako metrové múry. Raz sme náhodne našli v múre zabudnuté schodište, ktoré viedlo nevie kam. Všetky izby, aj tie na poschodí, mali klenbové stropy. Pri kaštieli bol gazdovsky dvor a všetko spolu bolo obklopené murovaným plotom. Pozdĺž celej jednej strany tiekol potok a z diaľky nadobúdala kaštieľ dojem stredovekej pevnosti.

V dedine sme sa aktívne podieľali na všetkých podujatiach. Dedinčania mali zvláštne zvyky, ale boli privetiví.

Nedaleko kaštiela bol postavený kostol.

V kúpeľoch bolo viacero minerálnych prameňov a niektoré vytekali z kráterov vyhásnutých sopiek. Voda bola teplá, vďaka čomu nezamrzala ani v treskúcej zime. Môžem Vám povedať, že som tam zažila nejednu tuhú zimu. Krátery plne pariacej sa vody mali nádherné čaro. V lete tam bolo stále plno ľudí. Hostia boli ubytovaní vo vilách, ktoré dal postaviť môj otec. Vravelo sa, že tieto kúpele boli známe už v XIII. storočí. Bol tam aj kráter bez vody. Zaujímavosťou je, že z neho uniká nebezpečný plyn. Ak by ste tam vypustili psa, do dvoch minút odpadne a keď ho nevyberiete včas, môže tam aj zdochnúť. Podobný úkaz je aj v Psej jaskyni v Neapole.

Toto panstvo bolo desaťkrát väčšie ako Lubovňa. Bolo tam naozaj veľmi krásne. Kde ste dovideli, boli samé husté lesy, v ktorých ste mohli nájsť jahody, čučoriedky a na jeseň huby. Nikdy v živote som nevidela také množstvo lesných plodov ako práve tam. Panstvo sa nachádzalo severne od Lubovne a volalo sa Ružbachy.

Po smrti Nonny zdedila moja mama čiastku peňazí. Z nej sa kúpila ďalšia pôda, tentokrát severne od Lubovne. Panstvo sa volalo Mníšek. Ten bol na hranici medzi Rakúskom a Uhorskom. Teraz je ta hranica medzi Československom a Poľskom. Všetky tri panstvá zdedil môj brat Ján Zamoyski.

Spracovala: Katarína Chapuis-Šutorová

VÝZNAMNÉ UDALOSTI V ROKU 2017

Dňa 25.6.2017 si pripomíname 90. výročie úmrtia grófa Andrzeja Przemyslaw Zamoyskeho / 10.7.1852 - 25.6.1927/. Celým menom : Andrzej, Przemyslaw, Konstantin, Jan, Ladislav, Zdislaw, August, Stanislaw, Kostka, Adam, Albert Zamoyski, pán z Maciejowice, kraj Garwolin, Poľsko a na Ľubovni, Ružbachoch a Mníšku, Spišská

župa, nositeľ Rádu sv. Juraja, bytom Podzamcze pri Maciejowiciach, Poľsko a hrad Ľubovňa, Československo/.

Narodil sa ako prvorođený syn 10.7.1852 vo Warszawe. Pochádzal z 13 detí. Zomrel dňa 25.6.1927 v Podzamcze - hrad. Ostalo po ňom sedem detí.

Tento podnikavý poľský šľachtic ako predstaviteľ starobylého magnátskeho rodu z Poľska kúpil v roku 1882 za 100 tisíc zlatých guldenov obce Vyšné a Nižné Ružbachy. Predtým už odkúpil hrad v Starej Ľubovni.

V čase kúpy na území kúpeľov / na mieste, kde je dnes kúpalisko/ pracovala lesná píla poháňaná vodným kolesom, ktorá spracovávala drevo z okolitých lesov. Vlastnil jeden z dvoch kameňolomov na biely vápenec, z ktorého sa v peciach vypalovalo vápno. Majiteľovi kúpeľov patrilo aj pôvodný barokový kaštieľ v strede obce /dnes hotel Kráter a Obecny úrad/, ktorý obývala pri svojom pobyte v kúpeľoch rodina grófa Zamoyského. Na hospodárskom dvore kaštieľa sa nachádzala pálenica

liehu ešte do roku 1892 a kedysi tiež dávno zaniknutá papierenň, ktorá bola známa výrobou kvalitného handrového papiera.

Gróf Andrzej Zamoyski investoval veľa prostriedkov do kúpeľov, čím dal podnet pre ich ďalší rozvoj. Po jeho smrti pokračoval v budovaní a rozvoji kúpeľov jeho syn Ján.

V tomto roku si pripomíname **90 rokov** odvtedy, keď sa naša obec menuje Vyšné Ružbachy. Do roku 1927 obec počas svojho vývoja používala nasledovné pomenovania : *Rauschenbach, Ruszbach, Druszbach, Drusbach, Drusbachy, Druzbachy, Druzbicki, Felso Ruzbach, Felsozúgo.*

V roku 2017 uplynie **90 rokov** odvtedy, keď bolo v obci prvé rádio. Vlastnil ho vtedajší riaditeľ kúpeľov Kornel Hužík.

Pripomíname si **90 rokov** odvtedy, keď bola z Poštového úradu Podolínece do kúpeľov Vyšné Ružbachy zavedená telefonická sieť. Kúpele vlastnili jeden telefónny aparát s číslom linky 4.

V roku 1927 sa do obce prisťahoval židovský obchodník Friedman. Prenajal si a otvoril obchod na nižnom konci obce v pivničných priestoroch rodinného domu „U Hebana“ /dom už neexistuje, bol hromadne asanovaný, na dome bol maľovaný obraz s náboženskou tematikou / - 90 rokov

V roku bol 1877 postavený a vysvätený v strede cintorína kamenný kríž, určený k spoločnej modlitbe - **140. výročie.**

V roku 1937 - uplynie **80 rokov** odvtedy, keď bola postavená pevná cesta z Nižných do Vyšných Ružbách, vrátane murovaného mosta na Rovni. Staviteľom bol Andrej Janček z Ružomberka. /pôvodná cesta okolo potoka Ružbašanka, popod Džuravu skalu, Rencavu a Roveň/.

15. augusta uplynulo **80 rokov** odvtedy, keď bola „Pod Turovou“ posviacka kaplnky.

Tohto roku uplynie **80 rokov** /1937/ odvtedy, keď bol založený v obci prvý folklórny súbor pod vedením Štefana Leščinského. Súbor prezentoval ľudové zvyky z obce v Tatranských hoteloch a liečebniach, ale i v pražskej Lucerne.

V roku 1947 bola upravená pevnými kameňmi cesta za obcou vedúca smerom do Lackovej Ponad Brodek - **70 rokov.** /Smer k hospodárskej farme JRD/

V roku 1957 sa uskutočnila nadstavba budovy JEDNOTA spotrebiteľného družstva /dnes hotel MARGURA/. Dovtedy bola budova len prízemná. - uplynulo **60 rokov.**

V roku 1957 správa kúpeľov necháva zbúrať trojposchodovú kúpeľnú budovu postavenú Na čeplyf studžonkaf /v miestach za Grand hotelom ŠTRAND/. Budova nemala pevné podlažie, následne murivo praskalo. - **60 rokov**

28. decembra 2017 uplynie **60 rokov** od smrti Teresy Jezierskej rod. Zamoyskej, dcéry Andreja Zamoyského. Pochovaná je na obecnom cintoríne vedľa svojej sestry Rozálie Brzozowskej /zomrela 11. júna 1952/

Spracoval: Peter Fabis

Foto: <http://genealogia.grocholski.pl/gd/osoba.php?id=003036>

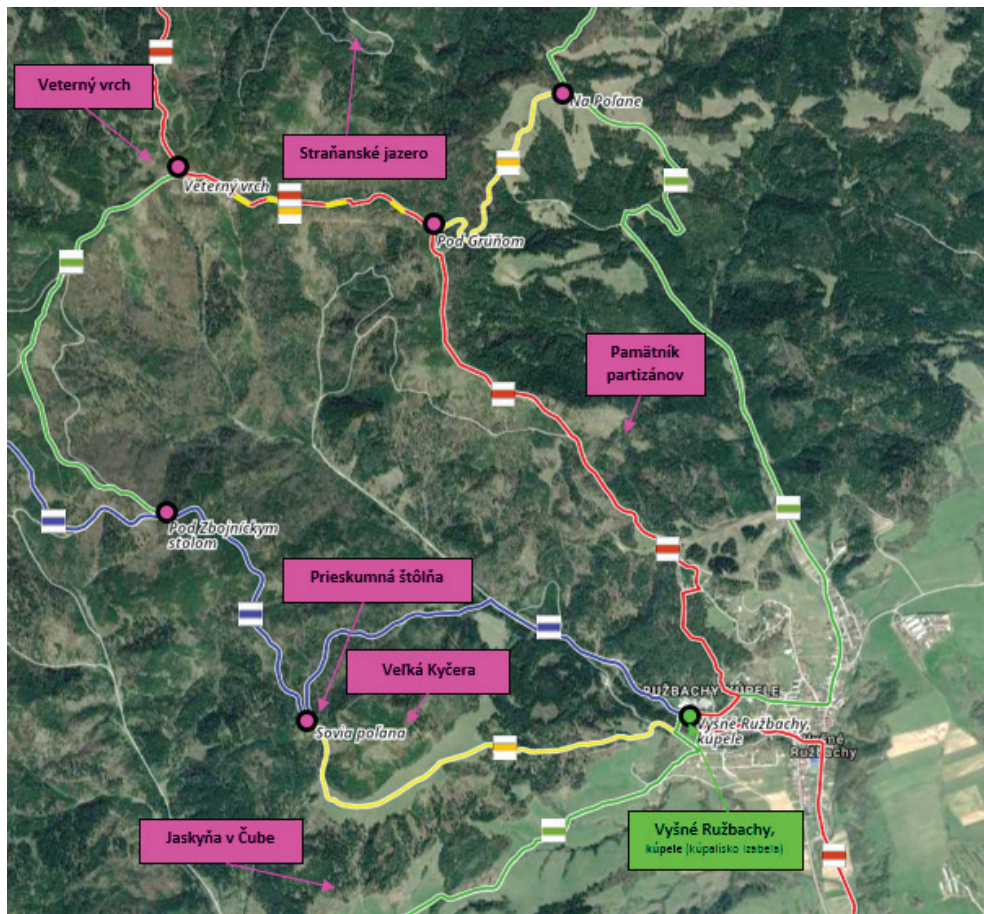
<http://lms.sk/zivot>

http://www.radiomuseum.org/r/saba_hann_hann_26.html ne-osudy-sestier-zamoyskych-1/

<https://www.telefon.de>

TURISTIKA V OKOLÍ VYŠNÝCH RUŽBÁCH

Kataster Vyšných Ružbách a susedných obcí ponúka veľa možností na rekreačnú turistiku. Chotárom obce prechádza niekoľko kilometrov turistických značených trás, ktoré ponúkajú zaujímavé tipy na túry. Hlavný turistický smerovník so smerovkami sa nachádza pri kúpalisku Izabela v kúpeľoch Vyšné Ružbachy. Turistická mapa sa nachádza na obecnej tabuli v obci pri autobusovej zastávke/ pri kúpalisku Izabela/ pri prameni lásky...

Okrem tradičných výletov v obci a okolí je možné v chotári Vyšných Ružbách využiť turistické značené trasy, v blízkosti ktorých sa vyskytujú rôzne lokálne zaujímavosti...

Zaujímavosti v okolí pásových značiek:

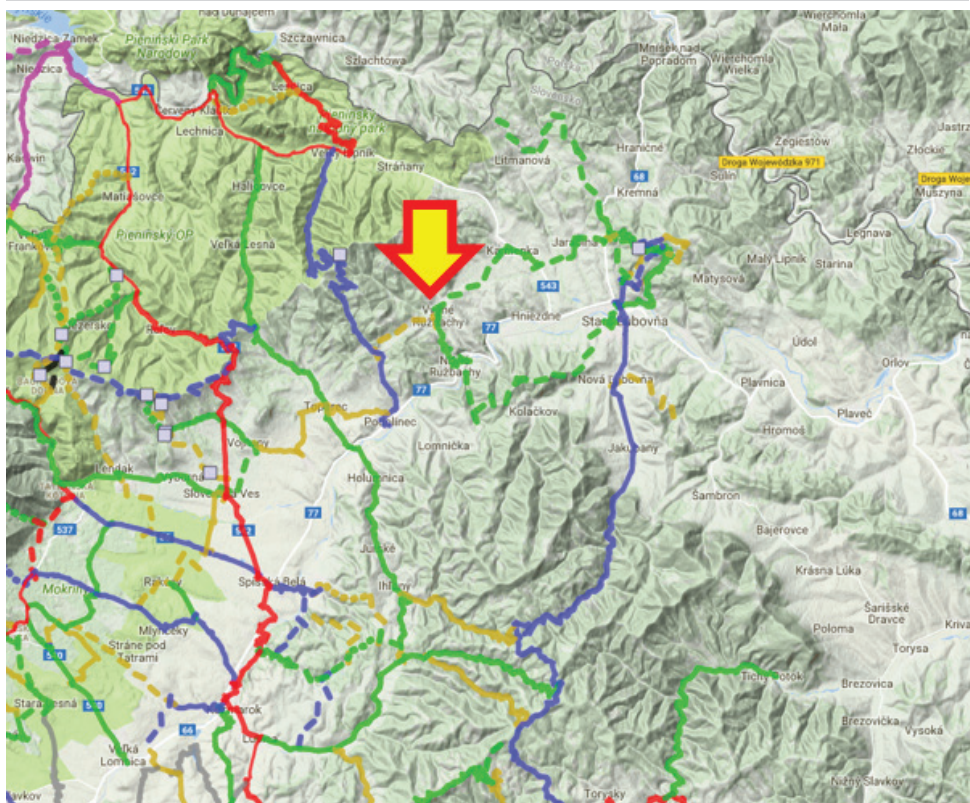
- Veterný vrch 1112m – najvyšší vrch v okolí s kruhovým výhľadom

- Veľká Kýčera – výhľad na V. Ružbachy
- Pamätník partizánov
- Straňanské jazero
- Jaskyňa v Čube
- Prieskumná štôľňa

Viac info :

<http://www.obecvysneruzbachy.sk/turista/turistika/>

CYKLOTURISTIKA V OKOLÍ VYŠNÝCH RUŽBÁCH

Hlavná križovatka turistických trás so smerovníkmi sa nachádza pri obecnej úrade vo Vyšných Ružbachoch. Cykloturistická mapa sa nachádza na obecnej tabuli v obci pri autobusovej zastávke Vyšnými Ružbachmi prechádzajú:

Zelená cyklotrasa

- smer Kamienka - spevnená asfaltovo-poľná cesta (nevhodné pre cestný bicykel)
- smer Nižné Ružbachy - asfaltová cesta (vhodná aj pre cestný bicykel)

Žltá cyklotrasa

- smer Pánske Lúky (Podolíneč) - spevnená asfaltovo-poľná cesta (nevhodné pre cestný bicykel)

TIPY NA CYKLOTÚRU

Na stránke www.mountainbiking.sk je výborne spracovaná mapa s cyklotrasami, ktorá ponúka množstvo tipov na výlet.

Tipy na túru:

Spišská Magura
Levočské vrchy
Pieniny
Ľubovnianska vrchovina
Podtatranská kotlina

informoval: Maroš Fabis

*Viac informácií nájdete na stránke:
<http://www.obecvysneruzbachy.sk/turista/cykloturistika/>*

FUTBAL V OBCI - FK SLOVAN

Vianočný turnaj

Počas vianočných sviatkov zorganizovala TJ v spolupráci s obcou Vyšné Ružbachy vianočný futbalový turnaj v telocvični, ktorého sa zúčastnila široká verejnosť. Celkovo sa turnaja zúčastnilo 6 mužstiev. 1.miesto obsadilo mužstvo z Ihľan. Dlhú avizovanú členskú schôdzu TJ Družstevník Vyšné Ružbachy sa uskutočnila

6.1.2017, na ktorú bola pozvaná široká športová verejnosť v obci. Na členskej schôdzi sa vykonala reforma klubu:

Členská schôdza schválila:

- zmenu názvu klubu z TJ Družstevník na nový názov FK Slovan.
- logo klubu FK Slovan
- stanovky FK Slovan a dodatky

Členská schôdza zvolila:

- výkonný výbor

Predsedom a zároveň štatutárnym zástupcom FK Slovan bol zvolený Peter Šutor. (iný kandidát/ záujemca nebol, tak sa Peter rozhodol pokračovať vo funkcii) Každý návrh bol schválený, ak zaň hlasovala nadpolovičná väčšina prítomných členov, ako je uvedené v stanovách.

Vykonané aktivity FK v spolupráci s obcou pred jarnou časťou

• vytvorená sekcia FK Slovan na obecnej stránke Vyšných Ružbách, ktorá poskytuje všetky aktuálne informácie ohľadom futbalu. www.obecvysneruzbachy.sk/organizacie/fk-slovan

• zorganizovaný futbalový turnaj členov v telocvični

• zorganizovaných 5 prípravných zápa-

sov „A“ mužstva (2x Toporec, 2x Veľký Lipník, 1x Plavnica U19)

- osadené lavičky pri futbalovom ihrisku

• obnovené informačné tabule FK Slovan pred obecným úradom a pri autobusovej zastávke

- zabezpečená nová náradovňa
- zlepšenie materiálovej vybavenia šatne

Zmeny v

hráčskom kádri pred jarnou časťou

O 3 našich hráčov základnej zostavy prejavili záujem kluby z vyšších líg. Keďže naši hráči mali záujem zahrať si vo vyššej lige, uvoľnili sme ich na hosťovanie do 30.6.2017. Juraj Zolnerčík (FK Plavnica – 3.liga), Dušan Ščensný a Tomáš Sekel'ský (MFK Stará Ľubovňa – 5.liga).

Sezóna – jarná časť

V úvode jarnej časti sme prehrali v Novej Ľubovni 4:0, kde sa domáci lepšie prispôbili ťažkému mokrému terénu a efektívne využívali nakopávané lopty. V ďalšom kole sme si napravili reputáciu víťazstvom 1:0 Jakubanoch, keď pekný víťazný gól strelil kapitán Jozef Zájac. V domácom zápase proti Ľubotínu sme dohrávali 10-ti kvôli zraneniam a prehrali sme 3:1. V poslednom Šarišskom Jastrabí sme vyhrali 2:0 gólmi Dávida Lukčíka a Nicolasa Leščinského. Lídra tabuľky z Malého Lipníka sme po najlepšom výkone v sezóne zdolali doma 1:0 gólom Jána Hajosteka. V Podolínci sme prehrali po slabšom výkone 2:1. O náš jediný zásah sa postaral Juraj Hanečák. Následne sme vyhrali doma nad

Plavčom (za Plaveč nastúpilo len 8 hráčov) 6:1. Hetrik vsietil Nicolas Leščinský a ďalšie góly pridali Dávid Lukčík, Jozef Heban, Juraj Hanečák. V poslednom zápase sezóny sme privítali doma Veľký Lipník, s ktorým sme po dobrom výkone prehrali 3:1. Náš gól strelil z pokutového kopu Dávid Lukčík.

Sumár sezóny 2016/17

Celkovo sme v sezóne 2016/17 skončili na solídnom 3. mieste so ziskom 28 bodov. V 16 zápasoch sme 9x vyhrali, 1x remizovali a 6x prehrali s celkovým skóre 38:28. Celkovo na zápasy nastúpilo počas sezóny až 29 hráčov. Na všetkých 16 zápasov nastúpili Jozef Zajac, Dávid Lukčík, Dominik Palčo. Naším najlepším strelcom bol Dávid Lukčík s 9 strelenými gólmi. Tomáš Sekelský strelil 7 gólov (nastúpil len v 6 zápasoch). 4 góly strelili Juraj Hanečák a Nicolas Leščinský. Veľkú zásluhu na dobrých výsledkoch má určite aj tréner Ľubo Mačok, ktorý pripravoval zostavu a taktiku na zápasy. O kosenie trávniksa sa počas jarnej časti starali Martin Leščinský a Matúš Sakáč.

Dakujeme všetkým hráčom/ trénerovi za reprezentovanie a všetkým, ktorí akokoľvek prispeli, alebo prispievajú k fungovaniu futbalu v obci.

Je potrebné si uvedomiť, že aj hráči aj funkcionári vykonávajú svoju činnosť dobrovoľne bez nároku na finančnú odmenu v rámci svojho voľného času. V tejto dobe, keď veľa mladých hráčov z nášho okresu pracuje mimo domova, je veľmi náročné udržať a stabilizovať káder. Dôkazom toho je, že v posledných 5 sezónach skončilo v okrese 5 mužstiev (Jarabina, Údol, Litmanová, Orlov, Kyjov). V tejto sezóne mali výrazne problémy v Šarišskom Jastrabí (na zápas vo Veľkom Lipníku ani nenastúpili) a napríklad Plaveč nastúpil u nás s 8 -mimi

hráčmi. Takže môže nás tešiť, že naši hráči majú stále chuť hrať v rámci svojich možností :) Ako poďakovanie za úspešnú sezónu zorganizovalo vedenie FK Slovan po poslednom zápase posedenie pri gulášu pre hráčov, ich rodinných príslušníkov a taktiež pre fanúšikov ...

Ďakujeme za celosezónnu spoluprácu hlavne obci Vyšné Ružbachy, ktorá je hlavným podporovateľom klubu a taktiež kúpeľom Vyšné Ružbachy, ktoré zabezpečujú pranie dresov.

Letná prestávka

Počas letnej prestávky sa konal tradičný priateľský zápas slobodní – ženatí, ktorý bol spojený s kopaním jedenástok pre všetky vekové kategórie a taktiež sa podával guláš. Pozvaná bola široká verejnosť obce. Osobám nad 60rokov, ktoré sa zaslúžili o rozvoj a propagáciu futbalu v obci boli vedením FK Slovan udelené plakety a cestné členstva.

Budúca sezóna 2017/18

Do novej sezóny plánujeme prihlásiť do súťaží organizovaných OFZ SL „A“ mužstvo a taktiež premiérové mužstvo žiakov U11 (narodení v roku 2007 a mladší), ktoré bude trénovať Peter Martinek.

Veríme, že budúca sezóna bude minimálne taká úspešná ako táto sezóna.

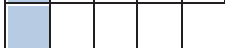
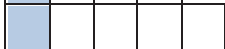
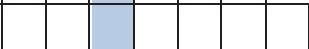
Ak máte záujem podporiť našich futbalistov „A“ mužstva, prípadne mládeže rôznou formou (materiálne, občerstvením, dopravou, finančne...), kontaktujte predsedu FK Petra Šutora. Ďakujeme!

Ak má niekto záujem pôsobiť vo vedení /štruktúrach klubu a chce klub posunúť dopredu/ zlepšiť fungovanie, radi ho privítame na členskej schôdzi, ktorá je plánovaná začiatkom januára budúceho roku...

Tešíme sa na novú sezónu ;)

Aj v tomto vydaní žrodelaka si môžete preveriť Vašu goralčinu

Hľadá sa názov mesta odkiaľ pochádza Andrej Zamojski- zakladateľ moderných kúpeľov Ružbachy.

1.		Škaredé počasie
2.		Tupá časť sekery
3.		Pomaly utekať
4.		Baza
5.		Zabíjačková pochutina
6.		Nástroj na opracovanie dreva
7.		Domáce jedlo
8.		Pekáč

autor: Stanislav Šutor

Riešenie Tajničky z minulého čísla

Správna odpoveď z minulého čísla:

NIŽNÁ KOMPJEĽ

BONK
PŘÍCOLEK
UMUŽĽANÝ
BANDA
GRATY

DEKĽA
BĽOTO
TŘÍMAČ
TOPORIŠKO
UJEK
BRECEČ
BLAHA

**PREDAJ A SERVIS VŠETKÝCH DRUHOV BICYKLOV
OKTÓBER - VÝPREDAJ !!!**

CYKLO

MM

SERVIS

Nájdete nás v OD DRUŽBA v Starej Ľubovni

SVADBY, OSLAVY, UBYTOVANIE

Ružbašský dvor

KONTAKT 0905 295 147

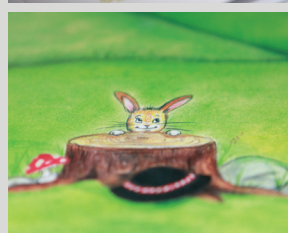
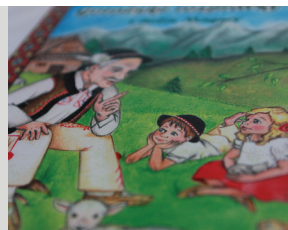
JÁN LACH

GORALSKÉ ROZPRÁVKY II. Z DOLÍN MAGURY

Druhé vydanie Goralských rozprávok, ktoré zozbieral a napísal p. Ján Lach z obcí Malá Franková, Jezersko, Veľká Franková a Ždiar.

V knihe nájdete 20 rozprávok na 85 stranách. Viac informácií dostanete v Potravinách "pod Lažňou".

Cena 10 eur

Martina Kiřová

HANDMADE

CENA 3 EUR

CENA 14 EUR

CENA 35 EUR

CENA 6 EUR za 6 ks**CENA 4 EUR****CENA 3 EUR****CENA 10 EUR****CENA 4,50 EUR****CENA 3 EUR****CENA 8 EUR****CENA 9 EUR**

viac na: www.sashe.sk/Martina779
kontakt: martina.kisova79@gmail.com

Pripravili sme si pre Vás NOVINKU! Radi spropagujeme to, čo sa vo Vyšných Ružbachoch vyrába, ale aj služby, ktoré ponúkajú miestne firmy. Tiež rozmýšľate nad Vašou **reklamou**? Tak neváhajte a kontaktujte nás emailom info@ruzbasskypramen.sk, alebo na našom FB profile <https://www.facebook.com/ruzbasskypramen/>

Zaujímá Ťa dianie v našej obci a máš veľa voľného času? Tak tu je ponuka práve pre Teba!!!

Hľadá sa hlavný redaktor a výkonní redaktori.

Čo to všetko obnáša:

1. Zodpovedal/a by si za koncepciu časopisu Ružbašské žrodelko a obsah jeho čísla.
2. Preposiel/a by si mailly redakčnej rade ohľadom infošiek.

3. Taktiež by si mohol/mohla meniť štruktúru časopisu, samozrejme v spolupráci s redakciou.

Požiadavky na výkonného redaktora:

1. Máš zaujímavé nápady?
2. Rád píšeš texty na rôzne aktuálne témy?
3. Si samostatný a kreatívny?
4. Máš záujem o aktuálne dianie v našej obci Vyšné Ružbachy?

Tak hľadáme práve Teba!

Neváhaj a hlás sa u nás. Daj nám o sebe vedieť a napíš nám na náš Facebook, alebo na email:
info@ruzbasskypramen.sk

Viac na: www.ruzbasskypramen.sk/redakcia-a-redakcna-rada-ruzbasske-zrodelko/

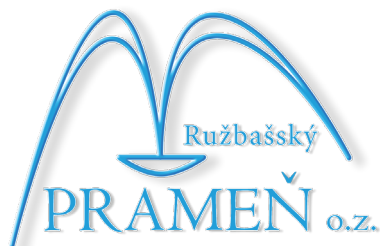

Vydáva: Občianske združenie Ružbašský Prameň o.z., občasník, IČO: 42380600 . Noviny sú registrované na Ministerstve kultúry pod číslom **EV 4995/14. ISSN 1339-7362**. Expedícia novín je zabezpečovaná do všetkých domácností v obci Vyšné Ružbachy. **Vo všetkých obchodoch sa nachádza označená zberná nádoba, kde môžete vhadzovať vaše postrehy, pripomienky, nápady, prípadne finančné dary na náš rozvoj.**

Uzávierka tohto výtlaku: 30. september 2017.

Ružbašské žrodelko je vydané vďaka finančnej podpore Obce Vyšné Ružbachy. Ďakujeme !

Kontakt:

Vyšné Ružbachy 169
065 02 Vyšné Ružbachy
+421 915 179 971
ruzbasskypramen@gmail.com
info@ruzbasskypramen.sk
www.ruzbasskypramen.sk